СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 207. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 7. вересня, 1926. VOL. XXXIV. No. 207. Jersey City, N. J., Tuesday, September 7. 1926. THREE CENTS

ВИБУХ У КОПАЛЬНІ ВУГЛЯ

ПОТО, Оклагома, 3. вересня. — В копальні ч. 29. підприємства Супіріор Смовклес Ковл енд Майнинґ Ко. в Тагома вибухли нині рано копальняні ґази.

В час вибуху в копальні працювало 138 робітників. Всім їм удалося дістатися на поверхню землі, з виїмком 16, котрим вибух відтяв відворот. Сих усіх уважають за пропавших.

До копальні сейчас вислано ратункові відділи, які досі добули 9 звуглених вибухом тіл.

Причина вибуху невідома.

СТРАЙК ЕЛЄКТРИЧНИХ РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК, 3. вересня. — Електричні робітники заняті у великих підприємствах, вийшли нині на страйк, загрозивши своїм підприємствам, що не будуть вживати при праці ніяких матеріялів, які не мають юнійної марки.

НОВИЙ ПРОВІДНИК ПАСЕЙСЬКОГО СТРАЙКУ.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 3. вересня. — Предсідателем виконавчого комітету юнії ткацьких робітників, яку вчора зорганізовано яко частину Американської федерації Праці, вибрано Ґустава Дика, донедавна робітника в Вустид Милз.

Він буде далі вести страйк ткацьких робітників.

КАРА ДОСМЕРТНОЇ ВЯЗНИЦІ ЗА КРАДІЖ КВОДРА.

НЮ ЙОРК, 3. вересня. — Бруклинський стейтовий суд засудив Артура Рілі, на досмертну вязницю за те, що він взяв від одного чоловіка 25 центів під покришкою збірки на новий шведський шпиталь.

Сю люту кару наложено на нього тому, бо він був уже караний за крадіж два рази.

НЕВДОВОЛЕННЄ ЗІ ЗДИРСТВА ЗА ТЕЛЕФОНИ.

НЮ ЙОРК, 3. вересня. — Проти недавного піднесення ціни за телефон міста Ню Йорк, Бостон, Лос Анджелес, Індіянаполис, Янгставн і деякі другі внесли до уряду протест, закидаючи телефонічному підприємству, що воно є монопольним підприємством і надуживає своєї сили для здирства людий, потребуючих телефону.

МЕКСИКАНСЬКІ ЕПИСКОПИ СУМНІВАЮТЬСЯ В СВОЮ УДАЧУ.

МЕКСИКО, 3. вересня. — Заповіджена давно петиція мексиканських католицьких епископів до мексиканського конґресу ще й досі не появилася.

Петиція ся мала просити конґрес о зміну постанов мексиканської конституції про церкву, а отяганнє епископів з виданнєм сесії петиції вірні церкви пояснюють як зневіру епископів у можливість добитися чого небудь сею дорогою.

З тої причини серед мексиканських католиків шириться зневіра в доспішність цілої акції епископів. Епископи заявляють, що вони працюють над петицією.

ВИБУХ У ДОМІ БУТЛЕҐЕРА.

МОРИСТАВН, Ню Джерзі, 3. вересня. — В незанятім мешканцями домі Петсі Муратело на Морис Стріт скоївся нині раненько вибух, який ушкодив і сей дім і два сусідські доми. Поліція догадується, що се вибухла машина до варення горівки.

В шпитали, що находиться на другій стороні вулиці, настав на гук вибуху страшний переполох серед пацієнтів, який вдалося заглаїти з трудом.

ЖІНКА ПЕРЕХОДИТЬ ЧЕТВЕРТИЙ РАЗ „ЦІСАРСЬКУ ОПЕРАЦІЮ".

НЮ ЙОРК, 3. вересня. — В шпитали св. Івана на Лонґ Айленді уродила нині дитину пані Флоренс Ґремліх, 26-літна жінка одного електротехніка. Щоби дитину добути, лікарі мусіли зробити матери так звану „цісарську" операцію, себто протинати живіт, щоби виняти дитину.

Замітно, що пані Ґремліх родила всі свої діти, яких вона тепер має вже четверо, в сей самий спосіб. Всі її діти живі й здорові.

ЗАКЛАД ПЛИВАЧОК.

НЮ ЙОРК, 3. вересня. — Пані Клемингтон Корсон, котра була другою жінкою, що переплила Анґлійський канал, визвала панну Ґертруд Едерле, котра була першою жінкою, що переплила канал, щоби пішла з нею в перегони в пливанню довкола острова Манґетана (головної части Ню Йорку). Заклад мав бути за 25,000 долярів. Сю суму власне нині зложив за панію Корсон один любимець спорту.

ТЕЖ НАПАСТЬ НА КОНСТИТУЦІЮ...

ОМАГА, 3. вересня. — Жіноча організація тверезости повіту Доґласа в стейті Небраска постановила домагатися усунення зі становища американського консуля в французькім місті Бульонь, котрий витаючи панну Едерле за її переплиттє Анґлійського каналу мав подати своїм гостям склянки шампанського вина та підняти тоаст: „Най живе проґибіція". Резолюція сеї орґанізації каже, що консуль у сей спосіб образив американську конституцію.

КОНЗУЛІ БУДЬ ВИДАВАТИ ПАШПОРТИ.

ВАШИНҐТОН, 2. вересня. — Щоби облекшити Американцям подорож поза границями, американський уряд заводить з днем 1. жовтня новий розпорядок, на основі котрого пашпорти американським горожанам за границями будуть могти видавати американські конзулі. Досі американські горожани могли діставати американські пашпорти лишень через поданнє просьби через американського конзуля до Вашинґтону.

ПОПАЛИ НА СЛІД ВЕЛИКОГО ПОЧТОВОГО РАБУНКУ.

СОЛТ ЛЕЙК СИТІ, Юта, 2. вересня. — Федеральні аґенти попали тут в одній шопі на річи, зрабовані зі залізничого почтового воза зелізниці Юніон Песифик дня 13. серпня сього року. Річи сі варта коло 200 тисяч долярів. Арештовано яко підозрілих за рабунок 5 людий.

ГОЛОДІВКА ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ У ВІСНІЧУ.

У Вісничу проголосили політичні вязні голодівку. Причина її: відмовлення вязням тих свобід, які признав їм розпорядок мін. Маковского. Управа тюрми у Вісничу, найбільшої тюрми в Галичині, оправдується тим, що розпорядок Маковского її не обходить, бо він відноситься тільки до бувшої російської займанщини.

РЕФОРМИ БЕЗ ГАРМАТ НА ВУЛИЦЯХ.

РИМ, 2. вересня.—Італійський премієр Муссоліні заявив, що ніяка держава на світі не була би в силі перевести такі драстичні реформи як Італія без проливу крови, заворушень і гармат, розставлених по вулицях міст для успокоєння розбурханої людности. Італія стоїть тепер знова перед тяжкими реформами, але вона їх перетриває, хоч населеннє буде змушене витерпіти богато лиха. Уряд хоче зробити конець інфляції, яка принесла краеви позірне богацтво і богацтво в паперових грошах, але підкопала індустрію і добробут. Тепер Італія переживає і буде переживати ще довгий час стадію дефляції, яка є потрібна, щоби край вернув до нормальних відносин. Прийдеться богато витерпіти, бо прийде час, де буде принаймні 1,000.000 безробітних. На це треба бути приготованим, або ще на щось гірше.

ЦІКАВІ ДЕРЕВА.

Семелюль Рекорд, професор природних наук американського университету, привіз зі своєї подорожі по горячих краях середньої Америки вістки про цікаві дерева. Відкрив він прим. у Ґватемалі дерево, яке видає зі себе сок, подібний до молока, а друге дерево, яке видає зі себе сок червоної краски, зовсім подібний до крови. Тубильці називають цей сок „смочою кровю".

УКРАЇНЦІ ЖЕРТВАМИ ЗАВОРУШЕНЬ У СТРАЙКУ В МЕНВИЛ, РОД АЙЛЕНД.

Як доносить „Провіденс Нюз" з дня 1. вересня (котрого копію прислав в нашу редакцію гр. С. Прокопчук з Менвил), підчас бійки межи страйкарами текстильних фабрик а стейтовою поліцією й шерифами в Менвилі, в стейті Род Айленді, 5 осіб віднесло постріли шротом, а кілька осіб має знаки від бійки.

Ся ґазета подає фотоґрафію гр. Анни Лубінської, члениці Українського Народного Союза, як вона лічиться з одною своєю товаришкою свої очи від наслідків сльозної бомби.

ЗА ДОРОГІ ПОХОРОНИ.

ВАШИНҐТОН, 3. вересня. — Від коли члени індіянського племени Оседж стали діставати гарні проценти за нафту, добуту на резервациях сього племени, видатки на похорони покійників сих Індіян росли постійно щораз більше. Недавно уряд опіки над Індіянами дістав рахунок за такий похорон, виносячий 2 тисячі 296 долярів; кошти поминків подано на 1,028 долярів.

Щоби охоронити Індіянів перед ростратностю на покійників, уряд зарядчв, що всякі видатки на похорони мають бути потверджені урядниками, заким зі видатки зробиться.

СЕНЗАЦІЙНЕ УБИЙСТВО.

ЛОНДОН, 3. вересня. — Відбувається тут сеназаційна розправа проти Альфонса Смита, який повечерявши гарно з Джаном Дерґемом і своєю прекрасною жінкою, забив Дерґема револьверовим вистрілом, заявивши, що один з них мусить уступити.

Дерґем мав мати любовні зносини з його жінкою, яку він дуже пристрастно любив. Миссис Смит є матерею троє дітей, а заразом одною з найкращих жінок в Анґлії. Смит каже, що він з початку хотів себе застрілити, а Дерґема не забив властиво з розмислом, але пострілив підчас сіпанини.

ЗАБЕЗПЕКА ПЕРЕД САРАНЧЕЮ НА УКРАЇНІ.

В полудневій частині РСФРР. появилася саранча. Вона робить величезні шкоди, та на українській території її покищо нема. Під загрозою саранчі остає Сталінська округа, що сусідує з Донським Краєм, де вона робить великі спустошення. В цілій Сталінській окрузі заздалегідь забезпечують себе перед її евентуальним налетом. У тій цілі по всіх районах округи розставлено окремих кінних доглядачів, метою яких є слідкувати виключно за летом саранчі. На випадок її появи доглядачі дають знати про те цілій окрузі. Боряться зі саранчею в той спосіб, що будують окремі загороди, страшать її шумом, криком, стрілами, а побиту палять ночами.

СВІТОВА ХРОНІКА.

У Лондоні помер барон Тук, який в р. 1884 дав першу ідею видавання почтових листівок з видами. За це він одержав аж у р. 1910 титул барона. До самої смерти був директором фабрик листівок з видами. Хто міг би подумати про таку річ треба було також винайти! — У парижськім зоольоґічнім городі, що міститься серед бульонського ліса, повстала пожежа. Птахи здебільша згинули від диму. Инші звірята втікли в ліс. — Робітники з Тули склали на могилі Дзержинського вінок зі самих револьверів. Гарний символ! — На Вислі біля Модліна потонув корабель підчас бурі; кілька осіб згинуло. — У німецькім Горішнім Шлеську появилась серед селян невідома медицині недуга. Здоровим людям пухнуть у полі ноги і вони падають знесилені. 300 селян занедужало. Імовірно цю недугу розносять комахи. — Фабрикант французької чеколяди Меніє дає пів міліярда франків на поправу державних фінансів. — Анґлійська преса твердить, що болгарський король таки заручився з італійською князівною Джіованною. (Один з часописів зробив дотепну друкарську помилку, написавши: замучився!) — Помер траґічно 34-літний італійський композитор Антоніо Траверза.

НІМЕЧЧИНА ПРОТИ „ПОЛЬСЬКОГО КОРИДОРА".

Міністер внутрішніх справ Німеччини Кільц виголосив у Тильжі промову, в якій запевнив, що з причини господарського і політичного відірвання Східної Прусії нанесено німецькій державі тяжку рану. „Нехай ніхто не думає, що ми зрезиґнували зі Східної Прусії. Як ціла держава, так і Прусія прямуватимуть до того, аби Східна Прусія під оглядом господарським, культурним і національним залишилася тим, чим від соток літ була. Якщо в польському меморандумі уважається Східну Прусію за німецьку кольонію, яка втиснулася в лоно чужого їй славянського і литовського світа, то мусимо на те відповісти: Східна Прусія є аванґардом Німців на Сході і такою буде завжди".

ВИДАТОК ЗОЛОТА В ОНТЕРІО.

Протягом першого півроку видобуто в Онтеріо (в Поркюпайн і Киркленд Лейк) золота на вартість $15,759,150. Коли продукція золота піде тим самим темпом як дотепер, то його вартість дійде до 31½ міліона долярів.

ТАКОЖ ПРЕТЕНСІЇ.

Російський посол у соймі Серебренніков звернувся до українських послів з проханням, щоби вони підписали інтерпеляцію в справі конфіскати „Русского Голосу". Берлінський „Руль" називає відмову наших послів „українським шовінізмом".

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ СЕНАТУ ВІДДАНО СУБКОМІСІЇ ДО РОЗСЛІДУ

ЖЕНЕВА, 4. вересня. — На засіданню членів Міжнародного Суду вирнула думка, щоби згодитися на застереження американського сенату і приняти Америку в члени Суду, а потім скликати конференцію всіх членів в ціли поширення статута Суду.

Справу ту по дискусії віддано вибраному в тій ціли субкомітетови, який має її обдумати і прийти з проєктом на засіданнє, яке буде скликане перед замкненнем сьогорічної сесії Зборів Ліґи.

АРЕШТУЮТЬ МИТРОПОЛИТА ЛИПКІВСЬКОГО НА УКРАЇНІ.

Київ, (письмом до редакції). — Дня 31. липня арештовано в Київі митрополита української автокефальної церкви о. Липківського. Заразом розвязано Церковну Народню Раду, а її членів покарано грошевою карою, накладаючи на них 1500 карбованців кари.

Большевики перевели трус та забрали всі урядові папери Церковної Ради і митрополита. Ця подія викликала велике розярення.

ВИАРЕШТОВУЮТЬ ОПОЗИЦІЮ.

ЖИТОМИР, Україна, 20. серпня. — Дня 16. серпня прибули до нашого міста з Харкова уповноважнені Чека Радський і Кильченко. Вже їх прибуття не заповідало нічого доброго. І дійсно. За кілька днів ціле місто обняв великий ляк. Почалися масові арешти. Між иншими арештовано богатьох визначних місцевих комуністичних лідерів, як Житловського, Розумовича, Левченка і др.

Арештованих допитувано, а потім відіслано до Москви, а частину до Харкова.

ОБІЦЮЮТЬ ІСТОРИЧНУ ХВИЛЮ ДЛЯ ЕСПАНІЇ.

ЛОНДОН, 3. вересня. — Ґенерал Прімо де Рівера скликав засіданнє кабінету міністрів і заявив, що Еспанія стоїть на передодні таких великих реформ і подій, які будуть становити історичний момент в цілій історії Еспанії.

НА ЩО МОЖЕ ПОЗВОЛИТИ СОБІ МІЛІОНЕР.

ЛОНДОН, 3. вересня. — Міліонер капітан Альберт Левенштайн, якого ціле життя обвите тайною викликав найновішу сензацію тим, що дав до диспозиції свому рідному краєви Бельгії $5,000.000 на два роки як безпроцентову пожичку для ратовання фінансів краю, а далі будовою аеропланів, які він задумує держати біля свого дому в Бяріц у Франції для своїх приватних бизнесів. Тими аеропланами думає він злучити всі головні европейські міста а з ними і всіх великих банкирів зі своїм домом, в якім буде відбувати фінансові конференції, на які буде запрошувати ріжних банкирів. Левенштайн винаняв на разі від уряду 4 аеропляни і поле для аеропляновоі стації. Удержаннє тої воздушної фльоти буде коштувати тижнево $10.000.

Капітан Левенштайн має 49 літ і живе головно в Анґлії. В Бяріц має тільки свою віллю. Думає правдоподібно зробити тут головний осідок, бо стягнув туди 40 своїх секретарів.

КВЕСТІЯ МІСЦЬ В ЛІДЗІ ОСТАТОЧНО ВИРІШЕНА.

ЖЕНЕВА, 3. вересня. — Комісія, яка займалася реорґанізацією, Ради Ліґи Націй, закомунікувала, що вона обстоює стале місце в Раді виключно для Німеччини, а заявляється за побільшеннем нестальних місць до девяти. Три нові нестальні місця будуть призначені для держав латинської Америки.

На нарадах не було представника Еспанії. Згідно з тим рапортом справа буде вирішена остаточно на Зборах Ліґи.

ЧУЖИНЦІ В НЕБЕЗПЕЧЕНСТВІ.

ШАНГАЙ, 3. вересня. — Бизнеси чужинців в Ганков загрожені до тої міри, що чужинці взялися орґанізувати самооборону. На поміч японським купцям і промисловцям прийшли японські матрози, які прибули в числі 250 на японськім корабли воєннім. Всі вони побоюються вступу армії Фенґа.

Совітський амбасадор Каракган виїхав під претекстом, що має здати звіт перед Чічерином в Москві.

ПІЛСУДСКІ ЗАЧИНАЄ БОРОТЬБУ З БОЛЬШЕВИКАМИ.

ВАРШАВА, 4. вересня. — Маршалок Пілсудскі взявся тепер до чистки партій з комуністів. Не зважаючи на посольську недоторкаемість, впали з його наказу до мешкання комуністичного посла Баліна, а перевівши там ревізію, забрали повно комуністичних відозв та иншої комуністичної літератури. Заразом викрили тайну друкарню, яка друкувала большевицькі ґазети та книжки.

Такі самі ревізії будуть переводити і серед других комуністів. Усіх їх разом з комуністичними послами відставлять під суд. В той спосіб думає Пілсудскі і його прихильники розправитися остаточно з большевиками в самій Польщі.

ЛЮДЕНДОРФ ТАКИ ЖЕНИТЬСЯ.

БЕРЛІН, 3. вересня. Ґенерал Людендорф, бувший ґенеральний кватирместер німецької армії, який розвівся недавно зі своєю жінкою, з якою жив 25 літ, жениться в друге з др. фон Кемніц, з якою мав він бути в дуже добрих зносинах ще передше.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідае.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЄЗУЇТСЬКЕ РУТЕНСТВО — НАКЛАД ДРУГИЙ

До нашої редакції надіслано два пашквілі під заголовком: „Наш епископат в Америці і боротьба проти нього" і „Голос европейського владики". Оба вони видані на дуже добрім папері, а напечатані в друкарні „Америки" в Филаделфії.

Враз з тими пашквілями надіслано нам рівнож слідуючий друкований лист:

„Сл. Іс. Хр. Високопреподобний Отче. Рівночасно пересилаеться 5 примірників брошури п. з. „Наш Епископат в Америці і Боротьба Проти Нього", а також 5 примірників другої брошури п. з. „Голос Европейського Владики" з проханням о ласкаве розпродання їх по ціні 5 центів за один примірник. Належитість за ці брошури в лучній сумі 50 цт. зволять Ваша Високопреподобність надіслати негайно на руки „Епископської Канцелярії" 815 N. Franklin St., Philadelphia, Pa."

В обох тих пашквілях передруковано з „Америки", органу „Провидіння", найбільш огидні напади та лайки, якими в послідних часах засипував др. Назарук наше громадянство, заслонюючись при тім авторитетом і силою епископа д-ра Богачевського. Повторені отже щераз лайливі напади на всю чесну роботу ідейних одиниць, на У. Н. Союз і „Свободу". Повторено щераз оборону кацапщини, візантійства, чайнаменства і рутенства. Повторено щераз паплюження памяти Івана Франка.

Перший раз роблено це все під іменем „Провидіння", а тепер повторено щераз для більшої поваги і сили з рамени „епископської канцелярії". Тої самої канцелярії, під якої владу хотів в своїм часі підчинити епископ Богачевський загальнонародну нашу організацію „Обеднанне". Коли перше надавало тим нападам фірму головно „Провидіння", а епископ тільки давав тиху санкцію, то тепер ролі помінялися о стільки, що „Америка" друкує, а епископська канцелярія кольпортуе. Сама отже епископська канцелярія перебрала на себе справу поширення напастей і клевет і переводить це при помочі підвладних їй священиків, яким поручено той „духовий корм" таки доконче защіпити своїм вірним. Сам епископ бере отже вже не як це було досі тиху участь, а виступае вже явно як воююча сторона. Силою своєї влади хоче змусити він свое священство, щоби воно помагало йому ширити в нашім народі дальшу кирию і дальше розбитте. Хоче доконче братовбийчої боротьби в нашім власнім нутрі. Хоче доконче затруїти наш національний организм тою їдю, якою наповнена та писанина, що її випускае у світ др. Назарук, редактор „Америки" і його прислужник.

З того видно, що самої газети „Америки", а навіть самої организації „Провидіння", було ще замало, щоби поширити між нашим народом оту благословенну їх науку. Тому то епископ Богачевський і др. Назарук рішили вжити ще й урядового апарату з боку епископської канцелярії, щоби тою дорогою змусити духовенство до дальшого ширення тої страшної деморалізації, яку вони вже розпочали ширити в газеті „Америці".

Вони знають рівнож добре, що другі українські часописи до краю не доходять та що край не може добре визнаватися що до цего, яка тут твориться деморалізація та хто її завинив. Тому друкують ті пашквілі, щоби розіслати їх по рідній землі і всіх инших місцях, де тільки живуть Українці, щоби в той спосіб представити себе як американсько-українських геніїв, які вносять луч світла в наш хаос, як патріотів-мучеників, українських Мойсеїв і героїв, які нічого иншого й на думці не мають, як тільки народне добро і велику українську ідею. Видають отже ті два огидні пашквілі, щоби обдурити публичну опінію в краю і там де Українці не мають змоги познайомитися близше з їх роботою і їх характерами. Епископ Богачевський мае навіть смілість передрукувати в тих пашквілях голос о. Курилла і то ще з додатком, що „таких чесних голосів від священиків і мирян маемо більше," хоч наші дописувателі і сам епископ знають добре, що колиб ми передрукували чесні голоси зі всіх тих парохій, в яких був о. Курилло, то ми виповнилиб принаймні десять таких брошур. Це вони добре знають, бо мусять знати, але пишуть, бо їм не ходить о правду, але о те, щоби милити очі людям.

Та чи можливо змилити? Чи можливо увірити, щоб, коли збереться до купи в одну книжку повно ріжного плюгавства і ріжних дурниць, могло вийти з того всього щось инше, як не мерзова і ідіотизм. Навіть в самім краю, коли прочитають ті мудрощі, певно з обмерзіннем від них відвернуться, бо сама та писанина видае на себе найгірший осуд. Вона себе сама побивае. А обчислена хиба на крайну темноту та такі здеморалізовані одиниці, які хліба і страха ради возьмуться до цеї юдиної роботи і будуть впихати людям ту отрую. Вони навіть такі наївні, що не знають того, що сегодня нема вже такої зацофаної громади, деб священик міг відважитися поширювати ось ту деморалізацію, бо коротке булоб його панування в парохії.

Так ото поширила епископська канецлярія на велику радість українського народа в Америці свою діяльність. Епископське рутенство перейшло в активізм, в боеву стадію. Витаемо отже того нового воїна на нашім американськім грунті. Досі був він нам відомий тільки з церковних процесів як неустрашимий оборонець единовластя і рутенства, але цим ми із зрозумілих причин не дуже інтересувалися. Тепер-жеж вийшов він на ширшу арену. Пробуе мабуть на новім поли надолужити собі ті поражки, які на него спадають в процесах. Та коли процесуються і обороняють себе люде церковні, то й ми маемо в Бозі надію, що якось і себе оборонимо, а не так себе, як честь американської української еміграції.

НОВЕ ПРО ВБИВСТВО ПЕТЛЮРИ.

Визначний комуніст Я. Бадян, який виїхав за кордон лікуватися на державний кошт Совітської Росії, подав большевицькому послови в Берліні, Крестинському мотивовану заяву про свое виступленне з партії.

Цей старий партійний комуністичний робітник, що займав багато високих посад у комуністичній Росії та був нагороджений званням почесного червоноармейця, у своїй заяві докладно подае причини виходу з партії.

Головна причина та, що **„Ніколи в історії людства не було такого обдурювання, яким в сей час обпутані робочі й селяне в Росії".**

Він заявляє, що світ не знає навіть й сотої частини того, що керовники Росії тепер роблять: **„Прикриваючись іменем народа, ці люде тільки борються, щоби затриматися на своїх становищах та тим все збільшують хаос в економічному життю Росії".**

З приходом большевиків до влади, Бадян провів скілька років в боевих частинах червоної армії, займаючи там ріжні комісарські посади, але згодом його переведено близше до центра, де він побачив, як „десятки відповідальних керовників розтягають остатки добутків Росії".

„Я, як робочий, заявляю", — говорить він, — що в історії світа ще не було того, щоби уряди так обдурювали свої народи". Далі він говорить, що керуючи сотнями робітників в ріжних предприемствах, він не може далі виконувати всіх партійних інструкцій, бо не хоче „виконувати таке брудне завдання", що тими інструкціями на нього накладаеться, бо всі інструкції зводяться лише до обдурювання й брехні".

Говорить він про те, як обдурюеться всі ті ріжні делегації, туристів, бизнесменів і других, що приїзджають в Росію на розвідини.

Заява Бадяна дала нам мало що нового, бо все те ми увесь час підкреслювали й виявляли. За ті роскривання нас запідозрівали в тенденційности. Закид сей ледво чи зможуть підняти тепер проти почесного червоноармейця й старого партійного робітника. Крім того він заявив пізнійше, що як тільки закінчить свої викривання большевицького обману закордоном, то негайно поверне до Росії, щоби там дати відповідь перед самими большевиками. Він не побоїться й там все підтвердити сміло й отверто, хоч і знае, що за це його розстріляють.

Але в цій історії нас найбільше цікавить те, що Бадян в листі до редакції російської газети „Руль" в Берліні, заявив, що він **„власними очима бачив в головній канцелярії ОГПУ (Окремого Государственного Політичного Управління, бувша ЧЕКА — Ред.) у Москві документи, які установляють звязок між большевиками та вбивством Петлюри".**

Нарешті стверджуе, що з Москви до Парижа були надіслані гроші, щоби організаторй убивства могли своечасно втекти.

Коли ранійше де-хто робив лише здогадки, що в убивстві Петлюри може бути большевицька рука, то тепер Бадян такі здогади підтверджуе. Правдивість заяви підтверджують й ті попередні слідчі дані, які установлюють, що вбийник був не сам, що він мав помішників, що викликали його з дому по телефону на місце вбивства. Далі також говорить в користь правдивости слів Бадяна те, що **оборонець Шварцбарта Торрес виїхав до Москви, а потім мае намір поїхати до Київа й Харкова, щоби там зібрати матеріяли про погроми на Україні. В Москві пособляе йому так звана „Шварцбартська комісія", яка недавно тому зорганізувалася.** В склад комісії входять видні комуністи та комуністичні журналісти. На чолі комісії стоїть поет Соколов. Близші його помішники: адвокат Членов, журналіст Кольцов, Урісон, Яшунський та доктор Брагін.

Коли дійсно в убивстві Петлюри заміщаний большевицький уряд, то це рідкий в історії урядовий злочин. Як то вже низько треба впасти урядови держави і яким слабим треба почувати себе, щоб організувати полювання на беззахистного еміґранта, позбавленого всякої фактичної, реальної сили. Тут стае очевидним, що моральна сила того еміґранта була такої ваги, що загрожувала буттю большевицького уряду, бо до таких крайних засобів, до такого страшного урядового злочину може доходити лише уряд, який дійсно почувае себе зовсім безсилим і потопаючим.

Але знову мало нас цікавить, що до міліона сторінок, на яких написані злочини большевиків, приеднаеться ще одна кріваваа сторінка, хоч і надзвичайно великої ваги. Нас більше цікавить те, що мало не все жидівство підписалося солідарно під актом Шварцбарта, та що лиш окремі одиниці осудили цей акт та чорненне доброго імени українського національного руху. Самий Бадян стверджуе, що большевики самі робили погроми, але жидівство того не хоче бачити й чути.

Таким засліпленим вихвалюванням Шварцбарта жидівська преса станула солідарно з большевиками, хоча українська преса нераз попереджала Жидів, щоби вони зачекали суду над Шварцбартом. Українська преса тепер ще раз остерегла жидівські газети, що колиб виявилося, що слова Бадяна є правдиві, то тоді для жидівства утвориться дуже прикра ситуація. Своею політикою в справі вбивства Петлюри жидівські соціялісти, які збирають засоби на врятування перед карою правосуддя аґента большевиків, дають найбільший козир всім тим антисемітам, що увесь час індетифікують большевиків з Жидами. Тоді жидівству далеко важче буде відмежовувати себе від большевицьких злочинів. Це ще більше ускладнить жидівсько-українські відносини на Україні.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

З КИМ НАМ ІТИ!

Під таким кличем відбулося вечером дня 25. серпня на галі Українського Народного Дому в Міннеаполіс віче, на котрому явились українські організації м. Міннеаполіс а іменно: Український Народний Дім, відділ У. Н. С. ім. Б. Хмельницького ч. 345, від. У. Н. Помочи 115 ім. К. Трильовського та жіноче тов. ім. Кобилянської, щоб обговорити сучасні політичні орієнтації серед Українців в Америці та заняти становище до боротьби, котра ведесь на сторінках української преси.

На вічу головував гром. Гр. Пастушенко, голова Укр. Н. Дому, а секретарювали М. Грубрин, секретар У. Н. Союза ч. 345 та Степан Коцюба, член від. У. Н. Помочи ім. Трильовського. Справу рутенської орієнтації, на чолі якої стоїть епископ др. К. Богачевський та др. О. Назарук, редактор часопису „Америка" та ріжницю між нею а орієнтацією українською, на чолі якої стоять У. Н. Союз із органом „Свобода", реферував др. В. Клодницький. Дальше забирали голос гр. Гаврилюк, Андрущак, Пастушенко і другі.

Збори сконстатували, що тепер обі орієнтації явно і славно виступили напротив себе та змагаються не аби як. Збори піднесли, що чимало читачів української преси все ще ту боротьбу ошибочно називають „файтом", — осіб чи редакцій.

В оживленій дискусії всі присутні зборів сконстатували, що справа та мае глибше значіння, бо в дійсности ходить тут о такі орієнтації: рутенську на чужі сили і українську на власні сили. Орієнтуючися на чужі сили рутенці не можуть жити без пана, без опікуна, і тому то вони цілим еством пруть до того, щоби мати над собою пана, вмовляючи в людий рутенство з единовластем і профануючи навіть таких борців за кращу долю народа як І. Франко. У релігійно-політичному життю одобряють убійчий конкордат і рабську зависимість грек.-кат. церкви від Польщі; намагаються защіпити у нас гетьманське единовластя, яке стремить до підпорядковання України під московського царя, якого мав би відреставрувати гетьман П. Скоропадський.

Супроти цего:

1) Збори найрішучійше **осуджують** рутенську орієнтацію і всіх, хто її попирае;

2) **Пятнують** як зрадницьку роботу профановання І. Франка та відновлювання термінів рутенець і рутенський;

3) **Пятнують** як руїнну роботу пропаговання гетьмансько-монархістичних орієнтацій;

4) **Бридяться** простацьких, лайливих і негідних культурної людини нападів на сторінках „Америки" і „Січових Вістей";

5) **Погоджуються** і одобряють українську орієнтацію У. Н. Союза і „Свободи" і з вдоволенням

6) **підкреслюють** видержаність, річевість, тактичність і культурний спосіб їх боротьби.

7) **Обовязуються** попирати допомогову акцію, Рідному Краєви, яку веде Обеднання.

8) Прирікають, що будуть приеднувати нових членів для У. Н. Союза, щоб на місце здісорієнтованих союзовців (рутенців), котрі даються звести з народного шляху, Укр. Н. Союз набув нових членів, щирих Українців, орієнтуючихся на власні сили і провідні думки Івана Франка — а не на киринні кличі „рутенців".

Вкінці збори апелюють в першій мірі до української інтеліґенції в Америці, щоб вона не заслонювалася ніякими псевдонімами — вижиданиям чи невтральностю, а явно висказалася з ким нам по дорозі.

Міннеаполіс, Мінн.

Др. В. Клодницький, почет. член Укр. Н. Дому;

Стефан Коцюба, секр. Укр. Народного Дому;

Йосиф Ковалів, касієр У. Н. Дому.

Гр. Пастушенко, голова Укр. Н. Союза, відділ 345.

Микола Ґрубрин, секр. Укр. Н. Союза, відділ 345;

П. Гайва, касієр У. Н. С., відділ 345;

О. Запаринюк, І. Романчук, В. Мельник, відділ 115 У. Н. Помочи.

П-ні М. Процай, п-ні Кат. Мельник, п-на Кс. Парій, від Жіночого Товариства ім. О. Кобилянської.

ДВІ ДОРОГИ ПЕРЕД АМЕРИКАНСЬКИМИ УКРАЇНЦЯМИ.

Для мене американська діяльність д-ра Назарука зачалася від того, що в Ню Йорку дано на його честь привітний обід, на котрім у його честь говорив промову др. Семен Демидчук, а на котрім др. Назарук дозволив одній дівчині клякнути перед себе. Почули ми за нього опісля, як він став редактором Січових Вістей, і як він одним замахом гетьманської булави так вдарив Січ, що з одної стало аж кілька Січий. Зачуваемо опісля, що став він пастирем римським. Чуемо далі, уневажнює назву „Україна" й „український", і приказуе назад вживати назви Рутенців. Відтак нападае на Обеднанне, яке веде акцію для допомоги старому краеви. Відтак нападае на „Свободу" й її редакторів, які попирають Обеднанне. Відтак нападае на Обеднанне й „Свободу" за заклик про святкованне памяти Івана Франка. І Українського Народного Союза не поминае при тім у своїх напастях на Обеднанне й „Свободу".

Всі три справи тісно зі собою звязані: Допомога старому краеви, українство, святкованне ювилею Франка, се три справи, які виходять з одного жерела. Хто вдаряе в одну з них, той вдаряе в усі. Вони нерозривна цілість. Пан Назарук бе найбільше на Івана Франка, бо се йому видаеться найлекше бити на небіщика, але бючи в Івана Франка, він бе рівночасно й в українство та в допомогу нашому народови в старім краю в його боротьбі за визволенне.

Др. Назарук напав на Івана Франка, котрий за свого життя голосив евангеліе правди, котрого поезії, натхнені його щирою душею, малювали образи незавидної хлопської долі. Його щирі сльози-думи раді були обмити ті бруди, пятна вікового рабства та вляти в наших людий великі ідеї, розуміння великої цили. Хто прочитав „Каменярів", той чув мов відродженне душі, мовби він самий став одним з каменярів. Він почувся до обовязку брати молот і ломити пітьми пута, хоч знав, що заплати за те не буде, що до добра прийде аж по наших кістках. Життя Івана Франка кличе нас до книжки, до газети, до читалень, до знання, до правди. Іван Франко бодрить нашого духа, щоби не лякався ні інквізиції, ні папських тортур, щоби кождий брав за примір свого великого світоча, щоби лише принести другим свобіднішу хвилю та полекшу в життю.

Тож завсіди, коли нам Франко приходить на гадку, все знайдемо для него добре слово. Ще більшу вдячність відчуваемо для него за те, що він не одному чоловікови зробив добро, але всьому українському народови. Такого чоловіка поважаеться і по його смерти. Так воно е у нас, і так есть у всіх чесних людей. Ми, поодинокі люди — смертельні сотворіння, і з хвилею нашої смерти кінчиться всьо: і наше добро і наше лихо. Але інакше маеться річ з тим чоловіком, котрий для свого народа зробив якесь добро і лишив по собі памятку зі своеї щирої праці на народній ниві. Імя такого чоловіка переходить з роду в рід для грядущих поколінь і треває так довго, як довго той нарід жие. От і тому то кожду людину, яка для нас зробила хоч найменчу річ, то нашим обовязком е пошанувати і віддати їй таку честь, на яку собі та особа заслужила. Се е прикмета культурних людий. Се обовязок чесних людий.

Тому, що ми причисляемося до чесних та свідомих людий і беремо собі приміри від них, треба також перейматися їх ідеями й ідеалами.

Іван Франко вчив український народ бути людьми, боротися за права людини, за національну свободу. Тому він е такий зненавиджений Поляками, Москалями, Єзуїтами, та всіми тими, які, хоч вийшли з нашого народа, е затроені отруями з Варшави, Москви й Риму.

Перед нами тепер дві виразні дороги. В один бік: Іван Франко, українство, українська визвольна боротьба. В другий бік: рутенство й езуїтизм, а через них дорога до забуття свого народа, дорога до денаціоналізації, дорога в Варшаву.

Думаючому чоловікови зробити вибір не трудно.

Тимко Милещук, Ню Йорк.

ПОКЛИК
ДО ВСІХ ТОВАРИСТВ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

Тимчасовий Комітет закликуе зі всіх Товариств з Нюарку Предсідателів і Секретарів, щоби явились на Збори дня 8-го вересня 1926 р., то е в слідуючу середу, точно о год. 7.30 вечером, в Галі Укр. Роб. Дому під числом 57-59 Бікен ул.

Справа дуже важна, а саме де відбудуться наради в справі помочі пасейським страйкарям.

207 **Тимчасовий Комітет.**

Матвій Костишин.

КРАЮ РІДНИЙ КРАЮ.

Краю рідний, краю, зруйнований раю,
Втомлений народе, ласки не шукай!
Бо ніхто тобою журитись не буде,
Тільки в свою силу щиро уповай.
Забудь про незгоду, домашні роздори,
Бо роздор — вода се на ворожий млин.
Питай себе — хто ти?... Хто твій батько, мати?...
Чи ти їх дитина?... Чи ти вірний син?...
Не дай, Боже, щоб хто чувсь слугою пана,
Той куе кайдани на своїх братів,
Він присягу ломить!... Стае яничаром!
І кров братню точить, гірш чужих катів.
Або хто в покусі здавсь на чужу ласку,
Знай, що вона тягне в пропасть темноти,
Проклenуть 'го люди, як Ной свого сина,
І він до спокою не зможе прийти...
Єднайся, народе! Неволя не вічна,
Нишечком готуйся, гартуй тверду сталь,
Наостри шаблюку, щоб добре косила,
Хто лиш навинеться: чи лях, чи москаль.
То й щезне-загине неволя кайдани,
Що кругом нависли понад рідний край,
Заміняться в перли пролитії сльози,
А багно неволі обернеться в рай.

9/VIII. 1926.

ВАЖНЕ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ В АМЕРИЦІ

Отсим повідомляемо Хв. Заряди тутешніх українських шкіл, що ми замовили зі старого краю український Буквар (зладжений спеціяльно для Америки) і Другу Читанку М. Матвійчука. Обі сі шкільні книжки е написані після найновійших педаґогічних вимог і після нашого найновійшого правопису. Ніякі, видані доси шкільні підручники для початкових українських шкіл, не можуть рівнатися з читанками п. Матвійчука. Про них навіть україножерне „Слово польське" мусіло висловитися з признанием і остерігае перед ними польську владу. Голос наших національних ворогів — се найліпша рекомендація обох згаданих книжок.

Сподіваемося дістати сі книжки десь в половині вересня. Тоді напишемо про них обширнійше і подамо їх ціну. Покищо просимо Хв. Заряди наших шкіл надсилати відповідні замовлення.

Книгарня „Свободи".

З українського життя в Америці.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Звіт з конференції в справі допомоги страйкуючим робітникам в Пасейк, Н. Дж.

Дня 24. серпня 1926, відбулась в Ню Йорку конференція в справі допомоги страйкуючим текстильним робітникам в Пасейк, Н. Дж., і околиці.

Конференцію отворив В. Вересюк, який пояснив ціль конференції.

В президію конференції вибрано А. Питляра головою, Ів. Гринчука секретарем.

Від імени страйкуючих робітників в Пасейку виступав з докладом в англійській мові член страйкового комітету Ебрюм. Промовець оповів про дотеперішній перебіг страйку, зясував тяжке матеріяльне положення страйкарів та їхніх родин та вказав на потребу і методи як найширшої допомогової акції зі сторони усіх робітничих організацій.

На українській мові піднесено факт, що тільки завдяки матеріяльній і моральній допомозі широких робітничих кругів пасейські страйкарі змогли вдержатися так довго у своїй боротьбі з працьодавцями, і що тільки продовження і збільшення тої допомоги дасть їм спромогу осягнути побіду. Акція в цій справі є загальною і обовязковою для всіх робітників, отже й для українських. Кожний український робітник і кожна українська робітнича організація повинні подати помічну руку страйкуючим пасейським ткачам, і в цім ділі не повинні стояти на перешкоді ніякі політичні, релігійні чи які инші переконання.

Відтак слідувала дискусія над допомоговою акцією, на прикінці якої конференція рішила, що слід піддержувати всі заходи страйкового комітету в допомоговій справі та слід приступити негайно до діла через приняття учасниками конференції до розпродажі харчевих книжечок з тикетами. Дальшим веденням допомогової акції має занятися вибраний комітет. Конференція закликає усі українські організації, товариства і брацтва до активної участи в цій кампанії, до грошевих датків зі своїх кас, до утворювання підприємств на допомоговий фонд і т. и. Рішено також скликати масове віче при співучасти всіх українських організацій.

З огляду на те, що родинам страйкарів потрібна не лишень пожива, але й одяг, конференція ухвалила повести акцію в справі збірки артикулів одягу в порозумінню з кравецькою юнією щодо направки і чищення таких річей. В пресі мається проголосити місце і час, де буде можна зносити зібраний одяг.

Для ведення наміченої акції вибрано конференцією виконавчий комітет, в склад якого увійшли: А. Питляр, голова; Іван Гринчук, секр.; В. Вересюк, касієр; члени секцій господарчої і аґітаційної: І. Марафіян, Маркович, Наконечна, Яськів, Гнатишин і Березюк.

Як контрольне і дорадче тіло і для піддержання акції в дотичних організаціях, вибрано ширший виконавчий комітет з слідуючим складом: Шалаган, Пацьорко, Романів, Маркович, Токарусь, Березюк, Керкера, Яськів, Шимків, Грицишин, Дзюба, Боднар, Собонко, Кушнір, Наконечна і Марків.

Оба комітети обовязані сходитися час до часу на спільні засідання, щоби обговорити хід допомогової кампанії і провірити через заслухання відповідних звітів осягнені в даному часі успіхи.

Ввиду того, що на конференції не були репрезентовані всі українські орґанізації м. Ню Йорку, конференція звертається до тих орґанізацій з проханням, щоби вони взяли участь в цім ділі допомоги страйкуючим пасейським робітникам і щоби на своїх найближчих зборах вибрали делеґатів на слідуючу конференцію, що відбудеться в цій справі **22-го вересня 1926, о год. 8-мій вечером в Укр. Роб. Домі, 66—68 Іст Четверта вулиця в Ню Йорку.**

Українській пресі, а саме часописам „Свобода", „Українські Щоденні Вісти", „Народна Воля" і „Америка" конференція рішила висказати подяку за поміщення ними заклику в справі допомоги пасейським страйкарям і в справі скликання конференції, і на конференції висловлено сподівання, що ці часописи і надальше будуть відноситися прихильно до справи допомоги тим, що борються за кращу долю робітничої кляси в Америці, з українськими робітниками в цій країні включно.

За президію Конференції:
А. Питляр, голова;
І. Гринчук, секретар.

—o—

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Торжество в память 10-літних роковин смерти Івана Франка.

Заходом Товариств: від. 44. У. Н. С.; 103. від. У. Н. П. і 175 від. У. Р. Союза в Нортгемптон, Па., відбулось дня 15. серпня, с. р. в галі Ст. Глущака, народне торжество вшанування памяті Івана Франка, котре випало дуже величаво.

Та не тільки місцеві Українці зійшлися численно, прибуло багато гостий із околиці: Істону, Бетлегему, Алентавну і Палмертону. Прибули гості і з подальших міст, з Нюарку і з Филаделфії.

Свято отворив гром. Павло Ленчук та попросив присутних, щоби обрали президію свята. До президії зістали обрані слідуючі: Гром. Григорій Пипюк, предс.; Степан Кудрик і Іван Яцур, заст. предс.; Василь Дроботій і Іван Ґулька, секретарі. Гром. Гр. Пипюк подякував зібраним за обрання, відтак проголосив програму свята і попросив на першого бесідника д-ра Мишугу, який говорив на тему: Культ Франка, який закінчено торжественним приреченнем та піснею:

Не пора, не пора, не пора,
Москалеви й Ляхови служить.

По відспіванню пісні заряджено збірку на памятник Івана Франка. Відтак почалась друга часть, в якій говорено на теми політичні і сучасні. Предсідатель попросив до голосу д-ра Мишугу, який говорив про наше політичне положення. Відтак говорив гість з Алентавн, гром. Василь Гришко, головний урядник У. Н. Союза, що в своїй короткій но ядерній бесіді вітав всіх присутних і дякував всім тим провідникам, котрі стоять в обороні прав і чести українського народу.

На внесення гром. Іллі Махіброди і Миколи Підгайного зібрані ухвалили однодушно слідуючі резолюції:

Зібрані дня 15. серпня Українці з Нортгемптон, Па., і околиці по відбувшімся в память Івана Франка торжестві, ухвалюємо на скликанім після свята вічу слідуючі точки:

1) Взиваємо весь загал української еміґрації в Америці до відсвяткования памяти нашого національного ґенія і борця Івана Франка, бо тими торжествами не тільки що віддаємо пошану нашому ґенієві, але заразом запротестуємо в культурний епосіб проти тих, що посміли внести в нашу хату роздор і зневагу памяти Ів. Франка.

2) Взиваємо українських робітників, які є членами „Провидіння", щоби доложили всіх старань, аби направити ту соблазнь, якої допустився зглядом Івана Франка орган „Провидіння" „Америка".

3) Зневагу Франка вважаємо за зневагу цілого Українського Народа.

4) За ту зневагу робимо відвічальним греко-кат. епископа др. К. Богачевського а в дальшу чергу цілий уряд „Провидіння", які дозволяють др. Осипові Назарукові обкидувати болотом наших Ґеніїв і в той спосіб зневажати найсвятійші національні почування цілого українського народу.

5) Дякуємо урядникам У. Н. Союза і Редакторам „Свободи", котрі так мужно й гідно боронять слави ґенія Івана Франка, а з цим і чести цілого Українського Народу перед нападами филаделфійських хаотиків.

Після ухвали позисших резолюцій, гром. Іван Ґулька, секретар віча, проголосив збірку на памятник Івана Франка. Зложили слідуючі: Дмитро Когут $5.00; по $2.00: Степан Мельничук, Максим Паращак і Ілля Махіброда; по $1.00: о. Вол. Каськів, Іван Кіщук, Степан Глущак, Іван Прокопишин, Василь Король, Ігнатій Третяк, Василь Ткач, Іван Жеребецький, Михайло Джорджа, Анна Мазепа, Михайло Кобінець, Мих. Колодруб, Володимир Литвин, Дмитро Матієвич, Василь Гайдай, Онуфрій Мороз, Сенько Модний, Іван Яцур, Микола Підгайний, Степан Кудрик, Іван Ґулька, Василь Дроботій, Григ. Пипюк, Іван Задубера, Роман Тарас, Микола Антонюк, Ілля Вересюк, Григорій Загоруйко, П. Лаґоцький, Катерина Пушкар, А. Мороз, Анна Каськів, Фил. Сагатий, Іван Мелимук, Теодор Мазепа, Василь Шишка, Іван Федорак, М. Загоруйко, Дмитро Рудакевич, Павло Бугай, Анаст. Задубера, В. Процяк, Юрій Мичуда, Василь Гришко і Павло Ленчук; по 75 ц.: Ілля Охоцький; по 50 ц.: Теодор Косарецький, Кипріян Вітушинський і Н. Н. Решта дрібними датками. Разом зібрано $67.35. Видатки вічеві $21.

Відтак предсідатель Григорій Пипюк подякував учасникам за численну участь в торжестві і за жертви зложені на памятник Івана Франка. Віче закрито національними гимнами: — „Ще не вмерла Україна", „Який то вітер шумно грає" і „Ми Гайдамаки".

По відспіванню гимнів, о. Володимир Каськів, попросив присутних, аби ще на хвилю стрималися, і короткими зворушаючими словами згадав на пасейських страйкуючих робітників, котрі вже так довго боряться за свої робітничі права. На його поклик присутні зложили як слідує: по $1.00: о. Каськів, Іван Задубера, Василь Коченаш, Степан Кудрик, Ігнатій Третяк, Олекса Люблянецький, Степан Ґрабовський, Евстахій Зубрик, Іван Рудакевич, Михайло Андрушків, Ілля Махіброда, Григорій Пипюк, Іван Ганчарик, Ілля Клемань, Юрій Мичуда, Катерина Пушкар і Микола Лубоцький; по 50 ц.: Василь Скрегар, Іван Ґулька, Тома Бошко, Анна Мазепа, Мих. Джорджан, Ярослав Кіщук, Іван Яцур, Іван Федорик, Микола Антонюк, Андрій Кобак, Кипр. Вітушинський, Павло Ленчук, Теодор Косарицький, Сенько Модний, Василь Дроботій, Степан Мельничук, Павло Білань і Н. Н.; по 40 ц.: Марійка Каськів; по 35 ц.: Василь Химка; по 25 ц.: Анастазія Задубера, Марійка Мороз, Андрій Ґурський і Анна Морикин; по 10 ц.: Катерина Порохняк, Павлина Антонюк і М. Щур. Разом $28.05. Ці гроші відіслано до Головного Запомогового Кмітету Страйкуючих в Пасейк, Н. Дж.

Василь Дроботій і Іван Ґулька,
секретарі торжества і віча.

УКРАЇНСЬКИ ПРОМИСЛ РОЗВИВАЄТЬСЯ.

Січовий Базар в Ню Йорку отворив новий склеп під ч. 32 Е. 7-ма улиця. Там головно буде продаватись музику українську. Також пяполі і прості фортепяна, ґрамофони та инші музичні інструмента.

Це перший український музичний склеп в Ню Йорку. Українці, що мають намір купити який небудь музичний інструмент, повинні насамперед зайти до Січового Базару.

Сподіємося, що і по инших місцевостях Українці возьмуть примір собі від Січового Базару і будуть закладати музичні підприємства. Тепер на музику є великий попит, наші задля браку своїх музичник склепів, мусять іти до чужих і тим спомагають нераз і ворожих нам осіб.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

98.

Товариство „Запорожська Січ" в Бинґгемтоні, Ню Йорк, відділ 21. Українського Народного Союза.

В залученню посилаю суму 59 долярів як жертву нашого відділу на Сиротинець Українського Народного Союза.

Наш відділ з охотою прилучується до великого діла, яке попирають всі відділи Українського Народного Союза, бо ми всі бачимо велику потребу сього діла.

Справу піднято в нас на місячнім мітинґу. Секретар перечитав уперед кореспонденцію, одержану в сій справі від головних урядників і комітету Сиротинця, а по її прочитанню предсідатель зарядив дискусію в сій справі. Дискусія не була довга, бо всі бесідники згодилися, що Сиротинця нам потреба. Збори згодилися з бесідниками. Рішено одноголосно, що наш відділ повинен прилучитися до сього діла в сей спосіб, щоби кождий член зложив на сю ціль одного доляра, звільняючи женщин, котрих чоловіки є членами товариства. Кромі сього з товариської каси постановлено визначити суму 25 долярів. Поза відділом зібрано $1.75, на що зложилися: Петро Смит 1 доляра, Михайло С. Сташко 25 центів, Михайло Федик 25 центів, Григорій Пуфкі 25 центів. В сей спосіб зложилася сума 59 долярів.

Уряд почувається до обовязку подякувати всім жертводавцям, а спеціяльно товаришці Анні Глинка, котра жертвувала на сю ціль 5 долярів. — Михайло Ґулячок, предсідатель; Іван Мартинів, секретар.

—o—

99.

Братство св. Арх. Михаїла в Кортіс Бей, Меріленд, відділ 55 Українського Народного Союза.

Наше Товариство приняло з великим одушевленнем вістку про будованнє захисту для українських сиріток і немічних старців-членів. Така інституція конче потрібна нашому народови в Америці, бо много наших сиріток пропадає тут між чужим народом і свою рідну українську мову забувають. Тому ми негайно повинні взятись всі як один до праці і збудувати свою власну українську твердиню на честь і славу всему українському народови в Америці.

Наше братство не є так сильне фінансово, і много гроша видало на ріжні національні цілі і політичну пропаґанду в Европі. Само собою розуміється, що братство і запомогу ретельно виплачує кождому хорому членови. Тепер мимо сього наше братство жертвувало на будову Сиротинця з місцевої каси 25.00. Члени зложили 27 долярів; разом 52 доляри. Сю суму сейчас вислано на призначене місце, хоча половина членів ще не зложили свого дару на Сиротинець.

Збірка в братстві буде продовжуватись дальше. — Петро Семенків, голова; Петро Чайковський, скарбник; Никола Шандровський писар.

—o—

100.

Братство св. Петра і Павла в Ютіка, Н. Й., відділ 58. Українського Народного Союза.

Наш відділ дуже радо занявся справою Сиротинця для членів Українського Народного Союза. Члени горді з того, що ми так вперед поступаємо. Ми сподіємося, що наш Сиротинець принесе нам таку користь, яку мають Американці зі своїх закладів для старців і малолітних. Члени говорили: Возьмімся щиро до праці, збудуймо свою хату і не будемо тоді вже стояти в нічию ласку. Будемо мати українську хату, будемо могли шанувати Івана Франка і ніхто нам не буде мати права сього заперечити.

Хоть наш відділ припізнився задля того, що в нас багато фармерів, і літна робота задала їм більше праці, але тепер беруться до широкої роботи і як оден згодилися платити доляра на рік. З каси ухвалено 10 долярів. Члени досі зложили 8 долярів. Разом 18 долярів. В короткім часі прийдуть дальші жертви. — Василь Лисогір.

—o—

101.

Товариство ім. Івана Франка в Портленд, Ореґон, відділ 92. Українського Народного Союза.

На місячних зборах дня 7. серпня с. р., по справозданню урядників слідувала дискусія в справі Сиротинця.

Перший забрав голос предсідатель Семен Богачик і в гарно обдуманій бесіді представив товаришам цю інституцію, якою має бути наш Сиротинець, збудований за ініціятивою У. Н. Союза для своїх членів.

Другий промовляв тов Т. А. Фуярчук, котрий закінчив свою мову до членів: „Ми бажаємо мати свій рідний захист для українських сиріт і старців, бо тільки в своїй хаті і межи своїми почуває себе чоловік щасливим.

Після сих промов ухвалено:
1. Кождий член нашого відділу складає одноразовий даток 1 доляр. Деякі члени зложили по 5 долярів.
2. Дальша збірка на Сиротинець буде збиратися.
3. Всі члени висказують сердечну подяку головному урядови У. Н. Союза за те, що будує притулок для своїх сиріт і старців.

При тім дякуємо всім членам і не членам за їх щирий даток на Сиротинець.

На сих зборах ухвалено з каси товариства 10 долярів. Від членів зібрано 21 долярів. Разом 31 дол., котрі висилаємо до головної канцелярії У. Н. Союза. — За уряд від. 92. У. Н. Союза: Семеон Богачик, пред.; Гавриїл Пелех, секр.; Френк Кіча, касієр.

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто зміняє свою адрес у,нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу..........

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу..........

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДО ВСІХ ДОПИСУВАТЕЛІВ.

Просимо затямити собі:

1. — Дописі писати коротко.
2. — Виразно і читко.
3. — Лиш по одній стороні паперу.
4. — В дописях подавати лиш правдиві вісти.
5. — Писати лише про річи цікаві для усього загалу читачів, або бодай його значної части.
6. — В дописях нікого не перехвалювати без дійсної заслуги.
7. — Не лаяти нікого особисто, ані не нападати, ані не зачіпати.
8. — Не жадати звороту дописі, в яку дописуватель написав за кілька минут (коли її дуже потребує, може у себе оставити відпис).
9. — Не посилати „наглих" дописий з домаганнєм „сейчас" помістити, бо се звичайно тільки показує, що дописуватель опізнився і хоче, щоб редакція се надоложила.
10. — Не присилати до редакції стихів і поезій недоладних щодо форми або безвартних щодо змісту; а до того й не жадати звороту таких віршів.

Адм. „Свободи".

НА МОГИЛАХ ПОЛЯГЛИХ.

Імпозантний похід і свято на могилах поляглих у Львові.

Львів, 22. червня, 1926.

Український Львів віддав в обох днях Зелених Свят гідно й достойно честь і поклін могилам тих, що зложили в боях свої буйні голови і спочили на Янівськім і Личаківськім цвинтарі. Такого масового українського походу, такого пієтизму й настрою в масах до памяти поляглих вже давно ми не бачили. Можна сказати сміло, що оба дні наших свят стояли всеціло під знаком культу поляглих борців і визначних в нашому народі.

В неділю зібралися непроглядні маси народу перед церквою Преображення й св. Юром, де сходилися і процесії з усіх львівських церков. Усе, що жиє і думає по українськи у Львові, спішило туди в святочному настрою.

В 3-ій годині рушив похід з місця, на вул. Зиґмунтівській прилучилися процесії від церкви св. Юра, в годині 4.30 доходило чоло походу щойно до брами Янівського цвинтаря. В імпозантному поході йшло кільканайцять тисяч осіб, робітники й робітниці, шкільна молодь, студенти університету, пластуни і пластунки, старша громада і сотки делеґацій з вінками й китицями. Похід ішов попри одно місце рівно пів години. Всеж таки багато наших людей, особливо з інтеліґенції, йшло хідниками з боку, а не в спільному поході, не маючи охоти повинуватися впорядчикам. Це слід напятнувати. В поході співали учасники поодиноких процесій, а з хорів Львівський Співацький Гурток під управою п. Купчинського. А де були инші наші хори? Чому не чули ми хорів „Бандуриста", „Зорі", міських читалень, чому не співав дорогою хор богословів? На другий рік у такому поході мусять виступити всі українські хори у Львові!

На самому Янівському цвинтарі відправляли спершу панахиду на могилах українських стрільців, що полягли у Львові. Могили ці в числі понад 700 криють в собі кости якої тисячки небіщиків, бо є між ними такі, в яких спочиває двох і більше погибших, а є й збірні могили. Всі ті українські могили є для себе окремим цвинтарем. До трогаючої панахиди станули всі наші священики під проводом о. дек. Томовича, співав хор під управою п. Купчинського. Після того виголосив високопатріотичну промову-проповідь о. Евз. Бачинський. Коли проспівано „Вічну память", багатотисячна маса розділилася на громади. Одна громада зібралася біля могил пок. Саламоновича, Фолиса, Шевчука, друга попрямувала під могилу пок. Бесарабової, ще инша під могилу Невідомого Стрільця і могилу пок. Луцейка і Крупи. (Біля цієї могили ридали гіркими сльозами мами обох розстріляних, що приїхали з далекої провінції...) Під усіми тими могилами відправлено панахиди і проспівано „Вічную память" та національні гимни. Могили стрільців, як і вичислених осіб вкривали вінці і квіти, особливо багато вінків і квітів бачили ми на могилі Невідомого Стрільця і пок. Бесарабової. Саме коли кінчили співати над могилою пок. Луцейка і Крупи, зачав падати дощ, який не дав уже змоги священикам скінчити відправи на могилах инших, звичайних померших.

В понеділок порядок походу на Личаківський цвинтар був той самий, що в неділю. Тільки участь населення була дещо слабша, бож багато наших людей мусіло бути в бюрах і варстатах. Всеж таки і вчорашній похід робив імпозантне враження. Співав дорогою знов-же тільки хор п. Купчинського... Після відправи на могилах українських стрільців (понад 120 могил) промовляв о. парох Садовський, що накликував до культу погибших, до науки історії саме з тих могил. Потім були панахиди в ріжних місцях цвинтаря: перед памятником Шашкевича, Вол. Барвінського, Кулачковського і капітульним, де співали питомці, перед памятником Коцка і **могилою Франка**, де співав хор п. Купчинського (біля могили Франка відспівано м. ин. „Вічного революціонера"). Бачили ми ще зворушаючу відправу біля могили четаря УГА. Дзеровича, що поляг під Хировом, бачили й відправу біля могили пок. професора Остапа Вахнянина, орґанізатора Пласту на Закарпатті, в окруженні коша молоденьких пластунів і пластунок, що відспівали там свою присягу... Загалом було в обох цих днях наших „задушних днів" багато гарних, сильних моментів, що, не зважаючи на те, що це дні померших, врилися кожному учасникови походу і свята на могилах їх глибоко в душу й серце.

(„Діло").

ЗЛОЧИННА ХРОНІКА.

У селі під Львовом, на Сиґнівці, найдено трупа Йосифа Клімчака, який недавно вийшов з вязниці після 7-літньої кари за грабунки і мав намір вертатись до Лодзі. З ним були ще два инші товариші, також відомі з вязниці, і всі вони в одному товаристві запивались до пізньої ночі. За пиятикою счинилась буча і компанія пробувала вдертись на забаву польського „Союза Стрільців", куди їх не пустили. Хто і за що убив Клімчака, покищо невідомо.

КРАЇНА ПИСЬМЕННИКІВ.

Один шведський тижневик розписав конкурс на оповідання довжиною 2,500 слів. Редакція одержала 1500 рукописів. Спробував би такий конкурс якийсь наш журнал і побачив би, що не одержав би більш одного тузина оповідань.

СИЛА НАЦІЇ.

В старинних, середних і нових віках найбільш витревалими і могутними були ті народи, що крім рільництва займалися торговлею у своїм краю і в инших краях. Торговля розвиває хист, будить думку, відкриває нові горизонти не тільки в економічному і фінансовому, але і в соціяльному життю. Вона змушує до виучення явищ природи, застосовання сил її до потреб людности, до поглиблення і поширення технічного знання, взагалі торговля дає почин поступови, а нерідко причиняється до економічної і соціяльної революції, коли зацофані і перестарілі форми правні і економічні служать перешкодою до дальшого розвитку життя і торговельних стосунків. Коли рільництво, скотарство та инші промисли, що безпосередно звязані з землею, є мало рухливі і дають зиски з природи річи лишень один раз на рік, то торговля дає зиски кождого дня, забезпечуючи екзистенцію власникам підприємства і збільшуючи з кождим днем, тижнем, роком, їхній капітал і зиски. Торговля навіть в первісній формі побуджувала людей до заснування фабрик і промислових закладів, котрі в свою чергу давали матеріял для торговлі, побільшуючи силу і вагу її.

Ті народи, що давно вже виступили на шлях світової торговлі і промислу, мають тепер в своїх руках величезні капітали, підбили економічно инші держави і народи і через торговельні і економічні стосунки впливають на політичне життє инших народів.

Беручи все це під увагу і покористуючись статистичними відомостями, ми мусимо сконстатувати, що на полі торговельного і промислового життя ми майже нічого не зробили, що ми є економічними невільниками инших націй, які живуть серед нас. Людність наша, якої в Галичині до 5 міліонів душ, дуже добре годує, вдягає, взуває, виховує і неабияк збагачує до 1,500,000 людности неукраїнської, яка виконує функції тільки торговельного посередництва, нічого майже не продукючи, себто збирає в економічному життю сметану, а відтовщене молоко лишається бідним найдрібнійшим продуцентам-рільникам.

Як відомо, капітал, вкладений в хліборобство, дає тепер пересічно 10—12% річно, коли це хліборобство дрібне, і 6—8%, коли воно більшого розміру, а від продажу кожного окремого предмету торговля одержує від 10 до 20%, а часом і більше зиску, за рік же вкладений капітал подвоюється, а деколи потроюється. Отже ми нація бідна, а дотого зруйнована всесвітною війною, великими податками, дуже добре утримуємо і збогачуємо до 1,500.000 торговельних посередників, а через те ще більше бідніємо і занепадаємо: нас відпихають у вузький куток дрібного рільництва сильнійші від нас нації. Колиб ми бодай половину всеї торговлі і промислу Галичини взяли в свої руки, то ми булиб багатою нацією з великими можливостями економічними і політичними.

Життєвий досвід учить нас, що людина зпочатку задоволяняє потреби свого істнування: старається про дах над головою, їжу, одіж, опал, світло, а потім уже, коли все це заспокоєно, може дбати про деякі культурні річі і про освіту дітей. Отже нація наша, коли вона не хоче бути гноєм для буйного розвитку инших націй, коли не хоче бути економічним і політичним невільником їх, мусить енерґійно взятись до торговлі і промислу, скупчувати в своїх руках як найбільш підприємств. А поважних перешкод до цего нема. Є менші перешкоди, але їх легко усунути. В цій короткій статті не маємо наміру приписувати рецепти, як братись за підприємства і провадити їх, бо це справа досвідчених торговців і кооператорів, а тільки хочемо звернути увагу громадянства на необхідність ратувати себе від повного економінного занепаду і поневолення.

ПЕРЕД ПРОЦЕСОМ ШВАРЦБАРТА.

Париж, 30. липня.

„Аксіон Франсез" з 28. ц. м. містить гостру статтю, спрямовану проти французького судівництва, зокрема проти слідчого судді Пер-а, який старається з процесу Шварцбарта зробити обвинувачення проти вбитого по звірськи гол. отамана Петлюри. Суддя Пер, оборонець Шварцбарта Торре і його помічник Трік хочуть уложити акт обвинувачення в такій формі, аби вчинок Шварцбарта можна було уважати за акт національної помсти. До того фабрикується подібні зізнання, як адв. Ґольдштайна, котрий складав зізнання про якихсь 50.000 Жидів, убитих на Україні на приказ гол. от. Петлюри. Одначе трік — говориться в статті — не вдається Трікові, а жидівські впливи, що розпаношилися в судівництві, мусять бути з нього усунені.

Жидівська телеґрафічна аґенція повідомляє, що вісти деяких жидівських ґазет про анонімні листи з погрозами на адресу оборонця Шварцбарта адв. Торре є видумкою тих ґазет. Адвоката Торре ніхто не тероризує і він не дістав ніяких листів з погрозами.

Та сама аґенція подає, що париська поліція перевела 28. м. м. ревізію в усіх тих нічних приютах Парижа, в яких збираються і ночують українські робітники-еміґранти. Ревізія мала на меті викрити тих двох Українців, що виконали замах на „одного з головних свідків" у процесі Шварцбарта, Переца Штайна. Слідство в цій справі окружний комісаріят передав до центральної кримінальної влади, звертаючи увагу, що він підприняв усі можливі заходи для схоплення виновників замаху. Сам Штайн приходить уже до здоровля після того, як йому вийняли кулю з руки.

Молитва.

Англійський король Карло II. постановив задля ощадности двірським священикам відібрати двірські обиди. Коли заставили останній обід, устали всі, щоби помолитися. Приписана молитва була: „Бог хай поживить короля і благословить обід!"

Найстарший священик, др. Сміт, переставив слова й сказав:

— Бог хай благословить короля і поживить обід!

Король щиро розсміявся і відкликав свою постанову.

Ватерльо і гемороїди.

Коли хто спитає чому Наполеон програв битву біля Ватерльо — ледви, чи знав би хто відповісти на це питання. Недавно вийшла книжка д-ра Кабанса під заголовком: „Наполеон як хорий", в якій є відповідь на повище питання. Тоді великого полководця страшно мучили гемороїди, що ледви міг сісти на сідло, але не міг і подумати, щоби острогами підгнати коня й проводити військом. На 18. червня 1815. Наполеон розмовляв у селі Кельон біля Ватерльо зі селянами. Селяне говорили потім, як то цісар дуже дивно ходив, ноги розкричив а в очах мав сльози від якогось страшного терпіння. Селяне тоді й не догадувалися, що доля Франції в великій части залежала від... гемороїдів Наполеона.